

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Технології розвитку Е-врядування та Е-демократії

Шифр та назва спеціальності

D4 – Публічне управління та адміністрування

Інститут

ІНІ соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Цифрове врядування

Кафедра

Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна(фахова), вибіркова

Семестр

8

Мова викладання

Українська, англійська

Викладачі, розробники

Круглов Віталій Вікторович

Vitalii.Kruhlov@khp.edu.ua

Доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціології і публічного управління

Науково-педагогічний стаж - понад 10 років. Досвід роботи в органах державної влади - 20 років. Автор понад 200 наукових та навчально-методичних праць. .

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/kruglov-vitalij-viktorovich/>

Загальна інформація

Анотація

Курс «Технології розвитку Е-врядування та Е-демократії» присвячений вивченню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що застосовуються для цифрової трансформації публічного управління та розвитку демократичних процесів. Дисципліна охоплює теоретичні засади електронного урядування, міжнародний досвід цифровізації державних послуг, а також практичні аспекти впровадження е-врядування в Україні. Студенти ознайомляться з архітектурою та функціонуванням ключових платформ електронного урядування, зокрема екосистеми "Дія", механізмами електронної ідентифікації, системами відкритих даних та інструментами електронної участі громадян. Особлива увага приділяється інноваційним технологіям, таким як штучний інтелект, Big Data та їх потенціалу для підвищення ефективності, прозорості та доступності публічних послуг. За результатами вивчення курсу студенти набудуть компетентностей у сфері проєктування, впровадження та оцінки ефективності систем електронного урядування та е-демократії, розумітимуть механізми електронної демократії та зможуть критично оцінювати перспективи цифровізації публічного сектору.

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні у студентів системних знань про сучасні технології електронного урядування та електронної демократії, розвитку практичних навичок проєктування, впровадження та оцінки ефективності цифрових рішень у публічному секторі. Основні цілі курсу: ознайомити студентів з концептуальними засадами та міжнародними

стандартами е-врядування; сформувати розуміння архітектури та функціонування ключових платформ електронних послуг; розвинути компетентності в аналізі технологічних рішень для цифровізації державного управління (AI, Big Data, відкриті дані); навчити оцінювати ризики кібербезпеки та механізми захисту критичної інфраструктури; сформувати навички використання інструментів електронної участі громадян та забезпечення прозорості влади; розвинути критичне мислення щодо етичних, правових та соціальних аспектів цифрової трансформації публічного сектору; підготувати фахівців, здатних ефективно впроваджувати інновації в систему державного управління та сприяти розвитку цифрового суспільства в Україні..

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Індивідуальне завдання - реферат. Підсумковий контроль - екзамен.

Компетентності

ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел..

СК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій..

СК12. Здатність до порівняння та оцінювання вітчизняних та зарубіжних практик у сфері електронного урядування.

СК13. Здатність визначати єдині вимоги до надання електронних послуг, здійснювати моніторинг та оцінювати рівень їх надання.

СК14. Здатність визначати стан електронної готовності щодо впровадження електронного урядування на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях

СК 16. Здатність до системного впровадження цифрових технологій в публічній сфері.

Результати навчання

РН04. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

РН09. Знати основи електронного урядування..

РН19. Уміти досліджувати та адаптувати кращі вітчизняні та зарубіжні практики у сфері електронного урядування до потреб розвитку суспільства.

РН20. Уміти використовувати технології та інструменти електронного урядування і електронної демократії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): денна форма: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Вища математика", «Аналіз державної політики», «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень», "Електронне врядування", "Основи публічного управління та адміністрування", "Теорія прийняття управлінських рішень".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час проведення лекційних занять з навчальної дисципліни передбачено застосування таких методів навчання: пояснювальне-ілюстративний метод; метод проблемного викладення; частково-пошуковий.

Під час проведення семінарських занять застосовується: частково-пошуковий, або евристичний метод (під час виконання індивідуальних завдань) та дослідницький

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1 Концептуальні засади електронного урядування в сучасному світі.

Розгляд базових понять і принципів е-врядування, історія виникнення концепції електронного уряду. Аналіз міжнародних стандартів і рекомендацій ООН, Світового банку, ОЕСР щодо розвитку е-врядування. Етапи цифрової трансформації публічного управління: від інформування до трансформації. Моделі е-врядування (G2C, G2B, G2G, G2E). Індекс розвитку електронного урядування (EGDI) та позиції України у світових рейтингах. Національні стратегії цифровізації держави.

Тема 2. Платформа "Дія" як флагманський проект цифрової держави в Україні

Історія створення та розвитку екосистеми "Дія". Архітектура платформи: мобільний додаток "Дія", вебпортал Дія.Підпис, Дія.Бізнес. Цифрові документи та їх юридична сила. Електронні послуги, доступні через платформу (реєстрація бізнесу, отримання довідок, соціальні виплати). Аналіз користувацького досвіду та статистики використання. Виклики масштабування та інтеграції з іншими державними системами. Міжнародне визнання проекту "Дія".

Тема 3. Електронна демократія та електронна держава

Електронна демократія (е-демократія). Елементи електронної демократії в Україні. Сектори та інструменти електронної демократії. Е-парламент. Е-законодавство. Е-правосуддя. Е-посередництво. Е-середовище.

Тема 4. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії

Створення парламентських баз даних. Процес залучення громадських організацій до політичного процесу державних структур. Шляхи впливу громадських організацій на державну політику. Цифрова нерівність при впровадженні системи електронного урядування. Цифровий розрив (бар'єр), цифрова нерівність, інформаційна нерівність. Причини виникнення та посилення цифрового розриву.

Тема 5. Інструменти електронної участі громадян у прийнятті рішень

Електронні петиції: механізм функціонування, законодавче забезпечення, аналіз успішних петицій на місцевому та національному рівнях. Електронні консультації з громадськістю: платформи, методології проведення. Громадські бюджети (бюджет участі): досвід українських міст, технологічне забезпечення голосування. Платформи для збору пропозицій та ідей від громадян. Е-референдуми та їх технічна реалізація. Краудсорсинг у державному управлінні. Оцінка ефективності інструментів е-участі та їх впливу на політичні рішення.

Тема 6. Відкриті дані та транспарентність публічного управління

Концепція Open Data та принципи відкритих даних (доступність, машиночитаність, безкоштовність, ліцензування). Єдиний державний вебпортал відкритих даних data.gov.ua: структура, категорії даних, формати. Міжнародні стандарти публікації відкритих даних (5-зіркова модель Тіма Бернерса-Лі). Використання відкритих даних для створення аналітичних сервісів, журналістських розслідувань, громадського контролю. Приклади успішних проектів на основі відкритих даних. API для доступу до державних реєстрів. Виклики якості та актуальності даних.

Тема 7. Електронна ідентифікація та кваліфіковані електронні послуги.

Системи електронної ідентифікації громадян: ID-картки, Bank ID, MobileID, електронні підписи. Законодавче регулювання (Закон України "Про електронні довірчі послуги"). Кваліфіковані надавачі електронних довірчих послуг (КНЕДП) в Україні. Технології електронного підпису: криптографічні алгоритми, сертифікати ключів. Інтеграція з європейською системою eIDAS. Механізми автентифікації та авторизації користувачів. Проблеми масового впровадження електронної ідентифікації та шляхи їх вирішення.

Тема 8. Штучний інтелект та автоматизація в публічних послугах

Елементарні та композитні державні послуги Критерії оцінки електронних адміністративних послуг в Європейському Союзі. Індекс розвитку державних електронних послуг. Розроблення та реалізація електронних послуг. Вимоги до електронних процесів та електронних адміністративних регламентів. Надання електронних послуг в кризових умовах. Розширення можливостей надання електронних послуг в умовах воєнного стану.

Теми практичних занять

Тема 1 Бенчмаркінг та оцінка цифрової зрілості держави.

Порівняльний аналіз показників України у звітах UN E-Government Survey. Розрахунок та інтерпретація субіндексів (OSI, TII, HCI). Аналіз відповідності національної стратегії рекомендаціям ОЕСР.

Тема 2. Платформа "Дія" та сервісний дизайн

Декомпозиція однієї з послуг порталу «Дія» (єМалятко). Оцінка шляху користувача (User Journey). Аналіз юридичної сили та механізмів верифікації цифрових документів через QR/штрих-коди.

Тема 3. Функціональний аналіз інструментів е-демократії

Практична робота з порталами «Електронний суд» та системою моніторингу законотворчості. Тестування механізмів е-посередництва. Оцінка інклюзивності інтерфейсів державних е-ресурсів.

Тема 4. Стратегії подолання цифрового розриву

Розробка пропозицій щодо залучення вразливих груп населення до е-урядування. Моделювання співпраці ОБВ з НУО для підвищення цифрової грамотності. Робота з мапою покриття ШСД в Україні.

Тема 5. Моделювання циклу е-участі: від петиції до рішення

Розробка проекту громадського бюджету для ОТГ. Аналіз життєвого циклу е-петиції. Використання методів краудсорсингу для вирішення локальної управлінської проблеми.

Тема 6. Аудит якості та візуалізація відкритих даних

Оцінка наборів даних на data.gov.ua за 5-зірковою моделлю Тіма Бернерса-Лі. Очищення та візуалізація даних за допомогою BI-інструментів. Розробка концепту сервісу на основі відкритих реєстрів.

Тема 7. Застосування технологій е-ідентифікації (eID)

Порівняльний аналіз безпеки та зручності BankID, MobileID та Дія.Підпис. Тестування процесів автентифікації. Вивчення інтероперабельності українських е-підписів із вимогами eIDAS.

Тема 8. Проектування AI-рішень для публічного сектору

Розробка алгоритму (блок-схеми) автоматизованої надання композитної послуги. Оцінка етичних ризиків використання ШІ в управлінні. Моделювання роботи сервісів в умовах відсутності зв'язку.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, нормативно-правові акти) для самостійного вивчення та аналізу.

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату та представлення його як презентацій за темою курсу, що студент вільно обирає з числа тем, які пропонуються або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Студент здійснює бібліографічний пошук, складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь, опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку(20 балів), що додається до загального рейтингу

Література та навчальні матеріали

1. Баранов О., Костенко О., Дубняк М., Головка О. Цифрова трансформація суспільства: правові аспекти та сучасні проблеми : монографія, 2-ге вид. ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 184 с.
2. Дикань О. В., Крихтіна Ю. О., Сторожилова У. Л. Цифровий розвиток та електронна демократія: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 89 с.
3. Дубова С.В. Електронне урядування: Навчально-методичний посібник. К., 2017. 144 с.
4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака.. Частина 2.: К.: ФОП Москаленко О.М., К. 2017. 72 с.

5. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. /за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака (частина 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії) К. : ФОП Москаленко О. М., 2017. 70 с.
6. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації. Результати дослідження. Київ: Поліграфі-Плюс. 2017. 254 с.
7. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22 травня 2003 р.
8. Закон України “Про електронний цифровий підпис” від 22 травня 2003 року.
9. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії / [В. Я. Малиновський, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко]. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 70с.
10. Правове забезпечення розвитку технологій цифрової економіки та суспільства : монографія / за ред. О. В. Шаповалової, К. В. Єфремової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2023. 292 с.
11. Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне урядування: конституційно-правове дослідження: Монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.
12. Чукут, С. А., Загвойська, О. В., Цимбаленко, Я. Ю. Основи електронного урядування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022 268 с.
13. Цифрове врядування : монографія / О. В. Карпенко, Ж. З. Денисюк, В. В. Наместнік [та ін.] ; за ред. О. В. Карпенка. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. 336 с.
14. Цифровізація економіки як фактор економічного зростання : колективна монографія / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 260 с.
15. Digitalization of the economy: how to improve the country's competitiveness / V.P. Vishnevsky, O.M. Harkushenko, M.Yu. Zanizdra, S.I. Kniaziev, D.V. Lypnytskyi, V.D. Chekina; Eds. V.P. Vishnevsky, S.I. Kniaziev; NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics. Kyiv, Akadempriodyka, 2021. 168 p.

Додаткова література

16. Вінник О. Право цифрової економіки України: навчальний посібник. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023. 270 с.
17. Голобородько А.Ю., Гусева О.Ю., Легомінова С.В. Г Цифрова економіка: підруч. Київ: Видавництво ДУТ, 2020. 400 с.
18. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 176 с.
19. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні: перспективи правового регулювання: монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2019. 190 с.
20. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика: монографія. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с.
21. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. Офіційний вісник України. 2017. № 78. Ст. 2402.
22. Куйбіда В. С. та ін. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади: монографія / за заг. ред. В. С. Куйбіди, О. В. Карпенка; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Київ: Компринт, 2019. 357 с.
23. Круглов В. В. Використання Government Technologies у системі державного управління. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Публічне управління та адміністрування. 2023. Т. 34 (73), № 2. С. 71-76.
24. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 252 с.
25. Розвиток електронної демократії в Україні та ЄС: конспект лекцій / укладачі: О. М. Тур, І. В. Новикова, І. О. Пригара. Суми : Сумський державний університет, 2023. 94 с.
26. Цифрова економіка як фактор економічного зростання держави: колективна монографія / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 364 с.
27. Krasnykov, Y., Ninyuk, I., Storozhenko, L., Marukhlenko, O., Kruhlov, V. Impact of digital public services on governance efficiency. Telos: Revista de Estudios Interdisciplinarios en Ciencias Sociales, 2024. № 26(1). P. 35-51.
28. Tarasenko, I., Kruhlov, V., Stepanenko, T., Moroz, G., & Lebedchenko, V. (2023). Public-Private Partnerships in Natural Resource Management as a Basis for the Implementation of the Ecological and Economic Security Doctrine of Ukraine's Development. Journal of Law and Sustainable Development, 11(3), e819.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів 100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%). Екзамен: усне завдання (3 запитання з теорії) та практичне завдання (1 ситуаційна вправа))/ або онлайн тест. Поточне оцінювання: 2 онлайн тести (по 10%) та курсова робота (40%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

28.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Діна ТЕРЕЩЕНКО

28.06.2024